

چرا باید برای امام حسین(ع)، این قدر عزاداری کرد؟

حوادث گذشته ی هر جامعه ای، حامل تجربیات و درس های گران بهایی است که با زحمت بسیار و قیمت گزاف به دست آمده است و می تواند در سرنوشت و آینده ی آن جامعه تأثیر عظیمی داشته باشد.

حوادث گذشته ی هر جامعه ای، حامل تجربیات و درس های گران بهایی است که با زحمت بسیار و قیمت گزاف به دست آمده است و می تواند در سرنوشت و آینده ی آن جامعه تأثیر عظیمی داشته باشد. برای استفاده از این سرمایه ی با ارزش، باید این حوادث، همواره بازنگری، بازسازی و حفظ گردند. یکی از این سرمایه های بی نظیر واقعه ی کربلاست. در کلمات ائمه ی معصومین (ع) تأکید بسیاری بر زنده نگه داشتن واقعه ی خونین کربلا و شهادت امام حسین(ع) شده است که برای بهره برداری هر بیشتر نسل های بشر، از درس ها و عبرت های این واقعه ی عظیم می باشد.

از جهت دیگر، همه ی افراد، در مقابل کسانی که برای بیداری و بهبود زندگی آنان تلاش و جان فشانی کرده اند، وظیفه شکرگزاری (تشکر) دارند و مجالس عزاداری حسین بن علی (ع) به نوعی تشکر و قدردانی از رنج ها و مرارت هایی است که آن حضرت و یارانش در راه بیداری و بصیرت بشریت متحمل شدند.

علاوه بر این، مجالسی که به منظور تعظیم و بزرگداشت و عزاداری سالار شهیدان کربلا همه ساله در سراسر جهان برگزار می شود، دارای آثار و برکاتی همچون ایجاد وحدت بین صفوف پیروان آن حضرت، آشنا شدن مردم با راه و رسم ائمه (ع)، ایجاد پیوند قلبی با حجج الهی، اصلاح منکرات و ظلم های موجود در هر جامعه و ... می باشد که تعطیل شدن چنین مراسمی موجب محروم شدن از چنین مواهبی است.

پاسخ تفصیلی

حوادث گذشته ی هر جامعه می تواند در سرنوشت آن جامعه و جوامع دیگر، آثار عظیمی داشته باشد. اگر حادثه، حادثه ی مفیدی بوده و در جای خود دارای آثار و برکاتی بوده است، بازنگری، بازسازی و زنده نگه داشتن آن می تواند آثار و برکات زیادی داشته باشد و فراموش کردن آن موجب خسارت های جبران ناپذیری برای جامعه بشری است؛ زیرا حوادث مهمی که در تاریخ ملت ها به وجود می آیند هزینه های زیادی را برای ملت ها به همراه دارد، چه هزینه های مادی و چه هزینه های معنوی؛ نظیر از دست دادن انسان های بزرگ، رنج و مشقت و محرومیت های یک ملت و

بنابراین، این حوادث بزرگ و درس ها و تجربه هایی که انسان ها باید از آن بیاموزند از سرمایه های عظیم هر ملت، بلکه تمام بشریت است و عقل حکم می کند چنین سرمایه هایی حفظ و احیا شده و مورد بهره برداری قرارگیرد.

بی شک، حادثه عظیم عاشورا که داری ابعاد متعددی است، یکی از حوادث پر هزینه برای بشریت بوده است؛ چرا که با هزینه ای چون شهادت امام معصوم (ع) (انسان کامل) و یاران با وفای آن حضرت و رنج و سختی کشیدن خانواده و اطفال آن حضرت و ... به دست آمده است.

از طرف دیگر، این حادثه یک حادثه و واقعه ی شخصی (برای منافع شخصی و گروهی و طایفه ای) نبوده است، بلکه واقعه ی کربلا و شهادت حسین بن علی(ع) و یاران با وفایش یک مکتب است که دارای درس ها و اهداف و عبرت هایی همچون: توحید، امامت، امر به معروف و نهی از منکر، حقیقت خواهی، ظلم ستیزی، کرامت نفس، عزت و ... می باشد.

اگر این مکتب انسان ساز، نسل به نسل بین انسان ها منتقل شود، بشریت می تواند به ازای هزینه ای که برای آن متحمل شده است، از آن سود برده، حداکثر بهره برداری را بنماید. ولی اگر خدای نخواست این حادثه فراموش شده، یا تحریف گردد، بیشترین ضرر متوجه جامعه ی بشری و مخصوصاً جامعه ی دین داران می شود. و اگر می بینیم در کلمات ائمه معصومین (ع)[1] بر عزاداری و برپایی مجالس عزای آن حضرت تأکید شده است، از آن جهت است که مکتب انسان ساز آن حضرت همواره زنده و پویا باقی بماند و تجربه ی پیروزی خون بر شمشیر و حقیقت خواهی بر حق ستیزی برای همیشه همچون مشعلی فروزان، روشن­؛گر راه انسان ها باشد.

این تأکیدات حضرات معصومین (ع) باعث شده است تا مجالس عزاداری امام حسین(ع) از زمان شهادت آن حضرت تا به امروز، به صورت یک جریان زنده و فعال و انقلابی درآید و هزاران شاعر و نویسنده و خطیب، در این باره مطلب ارائه کنند. هر چند دشمنان، تلاش های گسترده ای در جهت تحریف این واقعیت عظیم نموده اند ولی همین مجالس عزاداری باعث شده است، اسلام برای همیشه زنده بماند و مبارزه با ظلم و ستم و تجاوزگری به عنوان یکی از شعارهای حسین بن علی (ع) در

همان گونه که بیان شد، حفظ و حراست و زنده نگه داشتن وقایع عاشورا مساله ای است که عقل به روشنی بر آن دلالت دارد و سیره و روش حضرات معصومین(ع) بر زنده نگه داشتن چنین مراسم و مجالسی بوده است؛ امام رضا (ع) می فرماید: «روش همیشگی پدرم (امام موسی بن جعفر (ع)) این بود که هرگاه محرم فرا می رسید، روز گریه و مصیبت او بود و خنده ای در چهره نداشت تا دهه ی عاشورا سپری شود، روز عاشورا روز گریه و سوگواری و مصیبت او بود.»[2]

علقمه بن محمد حضرمی می گوید: «امام باقر (ع) برای حسین(ع) گریه می کرد و ناله سر می داد و به هر کس در خانه اش بود دستور می داد گریه کند و در منزل آن حضرت، مجلس سوگواری و عزاداری تشکیل می شد و آن مصیبت را به همدیگر تسلیت می گفتند.»[3]

باید دانست که حضرت حسین بن علی(ع) با آن مقام و مرتبه ای که در پیشگاه خداوند متعال دارند، نیازی به چنین مراسم عزاداری ندارند و تأکید ائمه اطهار (ع) بر برپایی چنین مجالسی، به خاطر آثار و برکات این مجالس است که بعضی از آنها عبارتند از[4]:

1. ایجاد وحدت و یکپارچگی در بین صفوف پراکنده ی پیروان حضرت اباعبدالله (ع)؛ همان طوری که مراسم حج، وحدت و همدلی را در بین مذاهب و فرق اسلامی ایجاد می کند، این مجالس وحدت و همبستگی و اتحاد را در بین شیعیان و علاقه مندان آن حضرت مستحکم می سازد.

2. آشنا شدن مردم با راه و رسم ائمه ی دین؛ زیرا این مجالس بهترین مجال و بهترین فرصت برای بیان سیره و اهداف آن بزرگواران است و کسانی که در این گونه مجالس شرکت می کنند، بیشترین آمادگی را برای دریافت چنین مطالبی دارند.

3. ایجاد پیوند قلبی با حجج الهی و بهره مند شدن از عنایات خاصه آن بزرگواران؛ زیرا در کلام ائمه (ع) سفارش زیادی به برپایی چنین مجالسی شده است و برپایی این گونه مجالس، در حقیقت ارج نهادن و اطاعت کردن از دستورات امامان معصوم(ع) است، و بدیهی است که این اطاعت امر، از جانب آن بزرگواران بی پاسخ نخواهد بود.

4. وقتی در بیان واقعه ی عاشورا، ظلم ها و انحرافات و منکرات دشمنان اسلام بیان می گردد و چهره ی واقعی مدعیان خلافت اسلامی بر ملا می شود، اذهان مخاطبان و شنوندگان به انحرافات موجود در جامعه ی خودشان، معطوف می گردد و درصدد اصلاح جامعه ی خویش، با دوری کردن از یزید هر زمان و اطاعت از حسین زمان خویش، بر می آیند و در می یابند که ظلم ها و انحرافات و منکرات، اختصاص به زمان خاصی نداشته و در هر زمان ممکن است جامعه به چنین حوادثی دچار شود؛ به عبارت دیگر این مجالس موجب بصیرت و آگاهی انسانها نسبت به زمان خویش می شود و در این مجالس است که انسانها نسبت به وظایف خود، آگاه می شوند.

اینها بخشی از آثار و برکات مجالس عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین(ع) می باشد که در صورت تعطیل شدن چنین مجالسی، جامعه از آن محروم خواهد بود.

نکته ی قابل توجه این است که بزرگداشت واقعه ی عظیم عاشورا باید به بهترین وجه ممکن صورت بگیرد؛ ممکن است بتوان با برگزاری سمینار علمی یا ساختن فیلم و نوشتن کتاب و رمان، یاد و خاطره ی آن واقعه را زنده نگه داشت، اما هیچ کدام از اینها بهترین روش نیست؛ زیرا انسان مجموعه ای است از ابعاد مختلف معرفتی، اجتماعی، غریزی، احساسی و عاطفی و ... و اگر ما بخواهیم حادثه و واقعه ی مهم و با ارزشی همچون واقعه ی کربلا را به نحو احسن زنده نگه داشته، بشریت را از مواهب آن بهره مند سازیم، باید تعظیم و بزرگداشت آن به نحوی باشد که همه ی این ابعاد وجود انسانی در زنده نگه داشتن آن نقش داشته باشند. بنابراین، مجالس عزاداری امام حسین(ع) به نحو مرسوم از زمان ائمه طاهرین (ع) تا امروز که همیشه با اندوه و اشک و بیان مصائب همراه بوده، به نحوی که احساسات و عواطف انسان ها را برانگیزد، بهترین شیوه برای زنده نگه داشتن این مجالس است؛ زیرا در این روش، علاوه بر اینکه جزئیات این واقعه مورد شناخت و معرفت قرار می گیرد، با عمق جان حاضران پیوند می خورد و از این جهت همه خود را در برپایی چنین مجالسی موظف می دانند و سعی می کنند با امکانات موجود (مال، علم، قلم، بیان و ...) این مجالس را بر پا سازند.

البته در این زمینه باید همواره متوجه انحرافات و کج روی هایی بود که ائمه (ع) و رهبران دینی پیوسته به ما هشدار داده اند.

علاوه بر این، از آنجایی که حسین بن علی (ع) شهید راه انسانیت و ارزش های بشری است، تمام نسل ها، به حکم فطرت

انسانی و حس «حق شناسی» بر خود لازم می دانند که از جان فشانی ها و فداکاری های آن حضرت و یارانش تقدیر و تشکر نمایند(در قالب برگزاری چنین مجالسی).

بنابر آنچه گفته شد این بشریت است که برای حفظ و پاسداری از ارزش های انسانی و حرکت به سوی آنها، نیازمند است تا نام و یاد و خاطره ی آن حضرت را همیشه زنده نگه دارد و اگر روزی نام حسین بن علی(ع) و خاطره ی رشادت ها و ارزش ها و آرمان های آن حضرت فراموش شود، این جامعه بشری است که ضرر خواهد نمود.

این مطلب مورد تأیید و تأکید قرآن مجید نیز می باشد و قرآن مجید در سوره ی ابراهیم(ع) به حضرت موسی(ع) دستور می دهد که ایام الله را به مردم یادآوری نماید:«... و ذکرهم بایام الله انّ فی ذلک لایات لکل صبّار شکور»؛[5] یعنی: «روزهای خداوندی را به مردم متذکر شو، زیرا در این روزها نشانه هایی برای انسان های صبور و شکرگزار است.»

استاد علامه طباطبایی در تفسیر این آیه می فرماید: « به طور مسلم، منظور از ایام الله، آن زمان هایی است که امر خدا و وحدانیت او و سلطنت او ظاهر شده و یا ظاهر می شود... و نیز ایامی که رحمت الهی به ظهور می رسد، البته آن ایامی که نعمت های الهی آن چنان ظاهر شده اند که در دیگر ایام به آن روشنی نبوده است؛ مانند روزی که حضرت نوح(ع) از کشتی بیرون آمدند و روزی که حضرت ابراهیم (ع) از آتش نجات یافت و...»[6]

بر این اساس، واقعه ی عاشورا و بقا و حیات اسلام با حزن حسین بن علی(ع) و یارانش، یکی از مصادیق ایام الله است که همه ی ما مأمور به یادآوری و تنظیم و بزرگداشت آن هستیم.

[1] بحارالانوار، ج44، ص 292؛ وسائل الشیعه، ج3، ص282.

[2] وسائل الشیعه، ج10، ص394.

[3] وسایل الشیعه، ج10، ص398.

[4] برای آگاهی بیشتر، نک: نمایه ی گریه ی زائران بقیع.

[5] ابراهیم، 5.

[6] ترجمه shy&ی shy&؛ المیزان، ج 2، ص23.